

รายการ ร้อยเรื่องเมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา & คณะอนุกรรมการฝ่ายข้อมูล

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทร. 0 2244 1318-21

เรื่อง การรับมือผลกระทบภัยพิบัติตามธรรมชาติ
ออกอากาศ เดือนพฤษภาคม 2558
ผู้เรียบเรียง นางสาวธนพร อินพุ่ม บรรณารักษ์ชำนาญการ กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ
สำนักวิชาการ

สถานการณ์และแนวโน้มของภัยพิบัติในประเทศไทยปัจจุบันที่มีทั้งอุทกภัย วาตภัย ภัยจากไฟฟ้า แผ่นดินไหว ภัยแล้ง โรคระบาด และภัยอื่น ๆ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศในเขตร้อนชื้นที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม และพายุหมุนเขตร้อน นับวันมีแต่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น อาทิ น้ำท่วมใหญ่ พ.ศ. 2554 ได้สร้างผลกระทบกับหลายพื้นที่ในประเทศไทย รวมทั้งสิ้น 65 จังหวัด โดยมีการประเมินตัวเลขความเสียหายเบื้องต้นประมาณหนึ่งแสนล้านบาท ก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจเป็นจำนวนมหาศาลแก่ประเทศไทย

การลดความรุนแรง การบรรเทาผลกระทบ และความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นได้โดยมีมาตรการป้องกันความเสียหาย เช่น การพยากรณ์และการเตือนภัย ในส่วนของสถานการณ์ภัยพิบัติของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปมาก เช่น เกิดภัยจากใช้หัดตลก ภัยอื่น ๆ จากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ และจากสาเหตุอื่น ๆ ดังนั้นการจัดทำแผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2553 – 2562 (Strategic National Action Plan : SNAP) ของประเทศไทยควรต้องศึกษาและปรับข้อมูลเพื่อการบรรเทาภัยพิบัติจากภัยพิบัติอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ให้ทันสมัยอยู่เสมอ จากรายงานแผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2553 - 2562 จัดทำขึ้นโดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย คือ **ยุทธศาสตร์การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติของชาติ** มีความครอบคลุมทุกระบบ ตามวัฏจักรของการเกิดภัยพิบัติ แนวทางและหลักการปฏิบัติในการรับมือกับภัยพิบัติ โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนเกิดภัย

มาตรการการป้องกัน เตรียมความพร้อม และลดผลกระทบภัยพิบัติ เป็นการเตรียมเผชิญภัยพิบัติต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้าก่อนเกิดภัยเพื่อลดความรุนแรงและลดความสูญเสียจากภัยพิบัติที่เกิดขึ้นที่มีต่อประชาชนในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงน้อยที่สุด จำนวน 8 มาตรการ ดังนี้

1. การจัดการระบบฐานข้อมูลสารสนเทศด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติให้ทันสมัย สามารถเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างทันท่วงที
2. การจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติทุกระดับ
3. การพัฒนาระบบการพยากรณ์และการแจ้งเตือนภัยต่าง ๆ เช่น การเตือนภัยแผ่นดินไหว การเตือนภัยสึนามิ เป็นต้น
4. การพัฒนาระบบสื่อสาร
5. การฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติทุกระดับ เช่น การซ้อมหนีภัยขึ้นที่สูงกรณีเกิดภัยพิบัติสึนามิ เป็นต้น

6. การเตรียมปัจจัยสี่เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย เช่น การแจกถุงยังชีพ เป็นต้น
 7. การเตรียมสนับสนุนด้านทรัพยากรและพลังงาน
 8. การเตรียมบุคลากรเพื่อการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ ทั้งเจ้าหน้าที่ และบุคลากรทางการแพทย์
- ระยะที่ 2 ระหว่างเกิดภัย

มาตรการรับมือยามเมื่อประสบเหตุฉุกเฉิน เป็นการจัดการกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว มีระบบ ไม่สับสน และลดความสูญเสียที่เกิดจากภัยพิบัติ จำนวน 5 มาตรการ ดังนี้

1. การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ
2. การเชื่อมโยงระบบการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานให้สามารถใช้งานได้ขณะเกิดภัยพิบัติ
3. การเข้าช่วยเหลือและควบคุมสถานการณ์ เน้นการค้นหาและช่วยชีวิตผู้ประสบภัย และจัดตั้งศูนย์ข้อมูลผู้ประสบภัย รวมทั้งซ่อมแซมฉุกเฉิน
4. ให้การรักษาพยาบาลผู้ประสบภัย จัดระบบการแพทย์และการสาธารณสุขฉุกเฉิน
5. จัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ เพื่อประชาสัมพันธ์ และแจ้งสถานการณ์ภัยพิบัติที่ถูกต้องเป็นระยะ ๆ เพื่อลดความตื่นตระหนก

ระยะที่ 3 หลังเกิดภัย

มาตรการฟื้นฟู หลังเกิดภัยพิบัติ เป็นการบรรเทาทุกข์ขั้นต้นแก่ผู้ประสบภัยโดยเร็ว ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งฟื้นฟู บูรณะพื้นที่ที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติโดยเร็ว จำนวน 6 มาตรการ ดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้ประสบภัยพิบัติ
2. การฟื้นฟูผู้ประสบภัยพิบัติ
3. การบูรณะสิ่งสาธารณูปโภคที่เสียหาย
4. การฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานที่เสียหาย
5. การจัดการสภาพแวดล้อมในพื้นที่ประสบภัยพิบัติ
6. การรายงานและติดตามประเมินผลโดยการจัดทำรายงานความเสียหายจากภัยพิบัติ และติดตามประเมินผลการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยและการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ประสบภัย

ดังนั้นประเทศไทยควรเร่งให้การศึกษาและความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและเอาตัวรอดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ แก่เด็กเยาวชนและประชาชนอย่างจริงจัง กระทรวงศึกษาธิการควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติประเภทต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ อาทิ แผ่นดินไหว พายุ น้ำท่วม ดินถล่ม เป็นต้น พร้อมทั้งควรสอนวิธีเอาตัวรอดในภาคปฏิบัติร่วมด้วย เช่น สอนว่ายน้ำ วิธีเอาตัวรอดเมื่อเกิดไฟไหม้ พายุ แผ่นดินไหวตั้งแต่ยังเยาว์วัย แม้ที่ผ่านมาประเทศไทยเป็นประเทศที่เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติน้อยที่สุดแห่งหนึ่งของโลก แต่ปัจจุบันภัยพิบัติทางธรรมชาติมีแนวโน้มเกิดเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากมีปัจจัยเสี่ยงเพิ่มขึ้น เช่น ปัญหาโลกร้อน การขุดใช้ทรัพยากรธรรมชาติในชั้นใต้ดินจำนวนมาก การหมุนของแกนโลก ดังนั้น การให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนจึงเป็นสิ่งจำเป็น และไม่ใช่ว่าเรื่องไกลตัวอีกต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (ม.ป.ป.). **ข้อมูลทั่วไป การปรับตัว : แนวทางการรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติ**. สืบค้น 22 เมษายน 2558 จาก <http://www.environment.in.th/2014/?p=3715>
- คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (ม.ป.ป.). **แผนเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติ**. สืบค้น 22 เมษายน 2558 จาก http://www.dt.mahidol.ac.th/division/offdean/ge_4/data/km1.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ม.ป.ป.). **รายงานการศึกษาเบื้องต้น การจัดการภัยพิบัติและการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัย กรณีศึกษาไทยและต่างประเทศ กรกฎาคม 2554**. สืบค้น 22 เมษายน 2558 จาก <http://eaneo.nesdb.go.th/pdf/102002-001.pdf>
- หยาดน้ำค้าง. (28 พฤษภาคม 2556). **การจัดการภัยพิบัติกับอาเซียน(ASEAN)**. สืบค้น 22 เมษายน 2558 จาก <http://dpm.nida.ac.th/main/index.php/articles/tsunami-and-earthquake/item/154-การจัดการกับภัยพิบัติกับอาเซียน-asean>
- Thai Disaster Resource Network. (ม.ป.ป.). **แนวทางการรับมือภัยพิบัติสำหรับองค์กรธุรกิจ**. สืบค้น 22 เมษายน 2558 จาก http://www.thaidrn.org/2012/01/blog-post_30.html?m=0